

Drie voorlopige visies op Rhenen 2035

18 januari 2022

Sinds 1 juli 2021 werkt de gemeente samen met inwoners, ondernemers en organisaties aan een 'Visie op Rhenen 2035'. Dit leverde honderden uitspraken op over de toekomst van de gemeente Rhenen. Een werkgroep van inwoners en ambtenaren bekeek de uitspraken en zag dat er drie richtingen uit naar voren komen. Iedere richting is uitgewerkt in een visie. De werkgroep werkte alleen met de uitspraken die zijn gedaan en voegde zelf niets toe.

Drie voorlopige visies in willekeurige volgorde

- 1. Natuur en water zijn onze belangrijkste bezittingen**
- 2. Behoud ons Rhenen en maak het nog mooier**
- 3. Innoveer en geef ruimte aan de jeugd**

Voorlopige visies

Dit voorjaar maakt B&W bekend welke voorlopige visie zijn voorkeur heeft. De gemeenteraad stelt later dit jaar een visie vast

De belangrijkste overeenkomsten

De drie visies wijzen in verschillende richtingen, maar zijn voor een deel ook hetzelfde. Dit komt door de uitgangspunten die overheden meegeven en door uitspraken over de toekomst die niet speciaal zijn toe te schrijven aan de ene of de andere voorlopige visie.

Uitgangspunten van overheden

De gemeenteraad van Rhenen, de provincie Utrecht en/of het Rijk hebben aangeven dat iedere visie aan het volgende moet voldoen.

In iedere visie:

- is er extra ruimte voor woningen, bedrijven en het opwekken van schone energie;
- zijn nieuwe gebouwen en nieuwe inrichting aangepast aan de veranderingen van het klimaat;
- is het Binnenveld vooral voor agrarische doeleinden en natuur; de randen worden gebruikt voor woningbouw en energieopwekking;
- telt iedereen mee en kan iedereen meedoen; er is geen verschil;
- worden de Natura 2000-gebieden niet aangetast en in het Natuurnetwerk Nederland vinden in principe geen ruimtelijke ontwikkelingen plaats;
- kunnen het waterwingebied en het grondwaterbeschermingsgebied beperkt worden gebruikt;
- wordt het Militair Erfgoed Grebbelinie beschermd.

Gevolgen van uitgangspunten

De woningen die erbij komen, minimaal 1000 in 2040, zorgen in iedere voorlopige visie voor een groei van het aantal inwoners. Op 1 juli 2021 had de gemeente 20.220 inwoners. In visie 1 groeit dit naar ongeveer 25.000 inwoners. Zo kan de gemeente zelfstandig blijven, is het idee. In visie 2 past een kleinere groei met ongeveer 3000 inwoners. De goedkopere nieuwbouw is eerst voor de huidige inwoners. Zo hoeven minder mensen de gemeente te verlaten. In visie 3 groeit de gemeente het meest, met ongeveer 7000 inwoners. Volgens deze visie wordt de gemeente Rhenen in de komende jaren steeds aantrekkelijker voor gezinnen met kinderen en voor jongeren. Dit zorgt voor veel nieuwe inwoners, ook van buiten de gemeente. In iedere visie past het om te bouwen aan de rand van het Binnenveld. Hoe hier wordt gebouwd en hoeveel, dat verschilt per voorlopige visie.

Energie besparen helpt en toch gebruiken wij steeds meer elektriciteit. Bijvoorbeeld voor warmtepompen, airco's, elektrische auto's en digitaal werken. De bevolking groeit ook. Samen betekent dit dat wij ook meer schone energie moeten opwekken. In iedere visie is daarom een combinatie van energiebronnen als zon en wind nodig. Hoe we energie vooral willen opwekken verschilt per visie.

Het groen in de gemeente zal er in 2035 in iedere visie voor een deel anders uitzien dan nu het geval is. Nieuw groen en groen dat wordt vervangen, moet beter tegen extreme weersomstandigheden als hitte, droogte en heftige regenval kunnen. Deze weersomstandigheden maken dat agrariërs hun gewassen zullen veranderen en de verblijven van de dieren zullen aanpassen met het oog op dierenwelzijn.

Uitspraken die voor iedere voorlopige visie gelden

De volgende uitspraken zijn gedaan in het proces om tot visies te komen en zijn niet toe te wijzen aan één of twee van de voorlopige visies. Het volgende geldt daarom voor iedere visie:

- inwoners nemen volop initiatief om het leven in de gemeente te verbeteren. Zij nodigen steeds anderen uit om ook mee te doen. Samen komen zij ook zelf in actie om het initiatief uit te laten groeien tot iets van waarde voor de gemeenschap. Initiatieven kunnen gaan over diverse onderwerpen. Met elkaar iets voor elkaar doen, is het motto.
- de gemeente kan ook worden uitgenodigd om mee te doen aan een initiatief. Gelijk aan iedere genodigde, bepaalt de gemeente zelf hoe aan een initiatief mee te doen.
- wanneer inwoners menen dat zij iets beter kunnen oppakken en/of uitvoeren dan de gemeente, is hier in de toekomst ruimte voor.
- in 2035 kijken we breder naar het idee van 'meedoen'; het gaat om een zinvolle invulling van de dag en kan bestaan uit vrijwilligerswerk, betaald werk, training en/of (om)scholing.
- in 2035 hebben we geleerd om beter contact te hebben met mensen die anders in het leven staan en andere denkbeelden en/of gewoonten hebben. Groepsactiviteiten en samen cultuur en muziek maken en beleven, dragen daar aan bij.

De belangrijkste verschillen

Visie 1 Natuur en water zijn onze belangrijkste bezittingen

In de visie is volop aandacht voor natuur, het water en duurzaamheid. Volgens deze visie mag er bijvoorbeeld zeker niet gebouwd worden in natuurgebieden (het Natuurnetwerk Nederland). Ook het waterwingebied en het grondwaterbeschermingsgebied wordt zo min mogelijk gebruikt. Recreatie in natuurgebieden kan, zo lang dit niet slecht is voor de natuur. Dus wandelen of fietsen op de paden is prima. Harde geluiden zijn dat niet. In deze visie wordt er door gemeente, bedrijven en inwoners veel geld uitgegeven aan natuur, water en duurzaamheid. Ook vervoer is duurzaam: minder reizen en minder autogebruik.

Visie 2: Behoud ons Rhenen en maak het nog mooier

Voor deze visie geldt dat we niet te veel veranderen. Het leven zoals wij dat nu hebben, gaat ongeveer zo door, en we maken het nog mooier. We bewaren het karakteristieke aan iedere kern en koesteren er onze cultuur-historische schatten. Bovendien hebben de inwoners die nu in de gemeente wonen een streepje voor op nieuwkomers van buiten de gemeente. Het maakt hierbij geen verschil of mensen uit de Randstad komen of uit het Midden-Oosten. Mensen die al in Rhenen wonen krijgen bijvoorbeeld voorrang bij nieuwe goedkope woningen. De Utrechtse Heuvelrug en de Grebbeberg worden zeer gewaardeerd. En toch mag er in de randen rond de kernen wel worden gebouwd. De bouwstijl van deze nieuwe woningen past bij de sfeer van de kern.

Visie 3: Innoveer en geef ruimte aan de jeugd

In deze visie is extra aandacht voor het welzijn van kinderen, jongeren, twintigers en dertigers. Natuurlijk is er ook aandacht voor de andere leeftijdsgroepen. De jongere generaties staan open voor nieuwe mensen en ideeën. Deze ideeën willen zij ook in de praktijk uitproberen. Deze innovatieve sfeer uit zich op allerlei onderwerpen: van de manier waarop nieuwe inwoners worden verwelkomd tot de manier waarop energie wordt opgewekt.

Vervolg

De keuze voor één van deze visies, betekent veel voor toekomstig beleid en dus het leven in de gemeente. Deze keuze is in 2022 aan de gemeenteraad op basis van een voorstel van het college van burgemeester en wethouders. Nu is de vraag aan inwoners: wat adviseert u het gemeentebestuur? Waar gaat uw grootste voorkeur naar uit?

Over de wijze van beschrijven

In iedere voorlopige visie staan bepaalde onderwerpen op de voorgrond. De andere onderwerpen doen er ook toe, maar staan niet expliciet beschreven. Zo ontstaat een beter beeld van de sfeer die voortkomt uit de keuze voor bepaalde waarden. De voorlopige visies zijn beschreven alsof het al 2035 is. Soms staan er details in om ons dit voor te kunnen stellen. Niet alles dat staat beschreven, zal in 2035 al (helemaal) zijn gerealiseerd. Er wordt naartoe gewerkt. De beschrijvingen geven de richting aan. Misschien klinkt het soms te mooi om waar te kunnen worden. Dat is met opzet. Zo is er over gesproken en ambitie helpt om verder te komen dan we misschien voor mogelijk houden. Er is wel oog voor wat er kan gebeuren, dat invloed heeft op wat wij willen bereiken en waar wij rekening mee moeten houden. Zie bijlage 1.

VOORLOPIG

Voorlopige visie 1: Natuur en water zijn onze belangrijkste bezittingen

Nu, in 2035, zijn we blij dat we ons in 2021 realiseerden hoe waardevol water en groen zijn voor ons leven. De natuur rond de kernen van Achterberg, Elst en Rhenen hebben we dus gespaard en verbeterd. Ook lopen natuur en water nu door in de woonkernen.

Water en natuur in de woonkernen

In de woonkernen liggen nog slechts enkele grasveldjes. Bloeiende bodembedekkers en struiken hebben nu de overhand. De grasveldjes hebben vanuit een oogpunt van natuur weinig waarde. Ze hebben wel een belangrijke functie voor sport of spel. Verder neemt het aantal begroeide gevels nog ieder jaar toe. We zien ouderwets veel insecten en bijen in de gemeente. Het aantal bomen is ook significant toegenomen; de zomers zijn hier zo, door alle schaduw, best te doen, ook voor kinderen en ouderen. Dat er nu op meer plekken stromend water door de woonkernen loopt, helpt ook bij de verkoeling. Deze plekken vangen regenwater op bij extreem weer. Dit water komt goed van pas in droge tijden.

Duurzame woningen

In de afgelopen 15 jaar zijn flink wat duurzame en klimaat neutrale huizen bijgebouwd. Veelal ook helemaal van hout. De woningen zijn gebouwd op de stukken grond die minder tot niet geschikt waren voor landbouw, zoals aan de rand van het Binnenveld. De woningen zijn in de loop der tijd kleiner geworden en iets hoger. Ook is er hoogbouw bijgekomen die past bij de schaal van de gemeente Rhenen. De hoogste nieuwbouw telt 5 verdiepingen. Door deze combinatie van kleiner en hoger konden we per hectare meer bouwen. Maar de ruimte tussen woningen is niet minder geworden. Dit is ook niet gebeurd in de kernen; daar is nauwelijks bijgebouwd. Wel zijn grotere woningen gesplitst en leegstaande gebouwen omgebouwd tot woningen.

Meer groen in de buurten

De woonbuurten zijn dus nog even ruim opgezet als in 2021. Er is wel op allerlei manieren veel meer groen bijgekomen. Zo is er een stadspark, iedere buurt heeft een minipark en er zijn, verspreid over de gemeente, natuurspeelplaatsen met mini-voedselbossen en moestuinen. Er wordt gewandeld, gespeeld en gesport van heel jong tot heel oud. Ook voor mensen met een rollator of in een rolstoel is er voldoende ruimte om zich door de gemeente te bewegen en gebruik te maken van de zitbankjes, de sporttoestellen en de speeltoestellen. Hier ontmoeten allerlei leeftijdsgroepen elkaar.

Rhenen: een zelfstandige gemeente

Met de nieuwe woningen stijgt het aantal inwoners naar zo'n 25.000. Dit stelt ons in staat om een zelfstandige gemeente te blijven met de nodige voorzieningen. Bijvoorbeeld kunnen inwoners voor ondersteuning op het gebied van werk en inkomen en inburgering in de eigen gemeente en dicht bij huis terecht. Een ander voordeel van onze zelfstandigheid is dat wij zelf kunnen beslissen over onze natuur en geen bouwlocatie zijn geworden voor een andere gemeente.

Schone energie met windmolens en werkgelegenheid dicht bij huis

Het was niet gemakkelijk om ook nog ruimte te vinden voor het opwekken van schone energie en voor de vestiging van nieuwe bedrijven. Maar beide onderstrepen het belang dat wij hechten aan de natuur en dus is het gelukt om hier plek voor te vinden zonder waardevolle natuur of landbouwgrond op te offeren. Want werkgelegenheid dicht bij huis vermindert het autogebruik en de reistijd. De gewonnen tijd komt goed van pas voor maatschappelijke taken als mantelzorgen en groenonderhoud.

We hebben ervoor gekozen om enkele windmolens te plaatsen. Windmolens leveren veel energie op en nemen minder grondoppervlakte in beslag dan bijvoorbeeld zonneweides. Wat de windmolens financieel opbrengen, wordt besteed aan het onderhoud van de natuur en het water.

Minder boeren

Er zijn nu minder boeren. De overgebleven boeren produceren voedsel en ontwikkelen de natuur. Voor het beschermen van natuur en milieu worden de boeren beloond. Ook voor hun producten krijgen de boeren een goede prijs.

Natuur en cultuur: een goede combinatie voor inwoners en toeristen

Het toerisme in de gemeente is nauwelijks toegenomen het afgelopen decennium. Toeristen komen voor de natuur, het water, de cultuur en de gastronomie. Langs de Rijn zijn schaduwvolle strandjes aangelegd. En er zijn twee boulevards bijgekomen voor prachtige wandelingen. Eén langs de Rijn naar het centrum van Rhenen. En één langs de Veerweg en de oude steenfabriek in Elst. De bomen langs de boulevards zorgen voor schaduw. In de gemeente is ook een natuurlijk bosbad aangelegd. In de buurt kan er bij de boer worden gekampeerd. Jongeren vermaken zich hier ook prima. De Passantenhaven is er niet gekomen. De motorcross in Kwinteloijen en de mountainbike routes zijn verdwenen.

Vervoer en verkeer

Ten opzichte van 2021 is onze wijze van vervoer veranderd ('model shift'). Het totaal aantal auto's in de gemeente is afgenomen. Van de auto's die we nog hebben, worden de meeste ervan elektrisch aangedreven of lopen op waterstof. Wat de luchtkwaliteit heeft verbeterd. Meer mensen zijn meer gaan lopen en fietsen. En er wordt meer gebruik gemaakt van elektrisch deel-scooters. Deze kwamen 15 jaar geleden op in de grote steden, maar zijn nu ook beschikbaar in de kleinere gemeenten. Bovendien hebben we flink ingezet op werkgelegenheid dicht bij huis en ook voor recreatie, cultuur en ontspanning hoeven we niet ver te reizen. Daar hebben velen van ons het geld ook niet voor, want duurzaam leven kost meer. Voor langere afstanden hebben we deelauto's en een goed openbaar vervoernetwerk. Gedeeltelijk draait het openbaar vervoer op vrijwilligers.

Gezondheid en welzijn

In de gemeente Rhenen leven we in harmonie met de natuur. Velen van ons hebben de levensstijl aangepast het afgelopen decennium. We nemen meer de tijd. We nemen de tijd voor onszelf, voor elkaar en voor onze omgeving. Zo gebruiken we vaker het openbaar vervoer. We kopen bij de lokale winkels en boeren. We eten minder zuivel en vlees. We zorgen dat mensen die weinig geld hebben ook kunnen meedoen aan een duurzaam leven. De kerken spelen hier ook een belangrijke rol in. En we bewegen meer. Dit doen we ook samen met de kinderen en jongeren met wie we vaker de natuur intrekken. Ook basisscholen geven verschillende lessen buiten op het schoolplein; leren gaat beter tijdens bewegen. Onze mentale gezondheid is al bijna even belangrijk geworden als onze fysieke gezondheid. De natuur biedt een goede omgeving voor zinvolle gesprekken, ook als ouders met onze (puber)kinderen. We ervaren door dit alles meer rust. Hierdoor kunnen we ook meer van elkaar hebben. Geluid van kinderen, jongeren, burens, landbouwactiviteit en windmolens storen ons minder.

Voorlopige visie 2: Behoud ons Rhenen en maak het nog mooier

Karakteristieke kernen

De kernen Elst, Achterberg en Rhenen zijn nu, in 2035, nog even karakteristiek als in 2021. Zo zijn de Tabaksschuren in Elst behouden voor het dorp. Er vinden nu allerlei activiteiten plaats. In Achterberg zijn de kerken nog even actief als rond 2021. Verschil is wel dat er meer saamhorigheid is tussen de kerken. En het centrum van Rhenen is nog steeds leuk om te winkelen, uit te gaan en van het museumkwartier te genieten.

Extra woningen in Rhenen, Elst en Achterberg

In iedere kern zijn woningen bijgebouwd op een schaal en in een stijl die passen bij de kern. Aan de randen van de kernen is ook beperkt bijgebouwd; er is wel iets van de natuur verdwenen maar niet te veel. De goedkopere nieuwbouwwoningen – huur en koop - zijn eerst beschikbaar gesteld voor de mensen die al in de gemeente woonden. Ook jongeren konden zo in hun dorp of stad blijven. De Nieuwe Meent aan de rand van het Binnenveld (tegen de grens met Veenendaal) is in feite een nieuwe kern aan het worden. De gemeente groeit door tot zo'n 23.000 inwoners.

Kleine kernen

De kernen zijn nog steeds compact. De voordelen: de natuurlijke sociale vangnetten zijn blijven bestaan en ook de winkels zijn er nog steeds. In Elst is er zelfs een lunchroom bijgekomen en in Rhenen-hoog staan naast de viskraam nu ook enkele andere marktkramen. Vooral voor oudere inwoners is dit alles fijn. Zorg, sociaal contact en hulp zijn zo dicht bij huis. We kennen elkaar en weten ook hoe we moeten omgaan met mensen in onze omgeving die tekenen van dementie tonen.

Geen grote zonneweides

Zowel de bestaande als de nieuwe woningen zijn duurzaam. Er liggen zonnepanelen aan de zonkant en begroeide (sedum)daken aan de schaduwkant. Dit om te voorkomen dat er grote zonneweides zouden komen die het landschap wezenlijk zouden veranderen. Het dorpse en agrarische karakter van de gemeente was en blijft namelijk een groot goed.

Economie en energie

Ook op Remmerden zijn woningen gebouwd. Deze zijn voorzien van werkruimtes voor kleinschalige bedrijven. De bedrijven zijn goed toegerust met zonnepanelen, net als de woningen en andere gebouwen in de gemeente. Langs de Cuneraweg zijn nieuwe bedrijven gekomen. Dit was een passende plek, omdat het goed bereikbaar is met de auto.

In het Binnenveld hebben agrariërs de ruimte gekregen om hun bedrijf goed en duurzaam te runnen. Ook de agrariërs hebben het maximale gedaan om op hun gebouwen en land schone energie op te wekken.

Recreatie en toerisme

Het is aantrekkelijk om in de gemeente Rhenen te wonen en te recreëren. Het vermaak is er veelzijdig. Evenementen als de Rijnweek, rommelmarkten en de kermis worden goed bezocht door de lokale bevolking. Motorcross Kwintelooijen, de mountainbike routes en de visstekken trekken ook mensen van buiten. Het toerisme is iets toegenomen, maar nog steeds is het rustig toerisme. Toeristen blijven één à twee nachten en komen voor de Utrechtse Heuvelrug, Ouwehands dierenpark en een bezoek aan de karakteristieke kernen. De Passantenhaven trekt ook mensen via het water. De haven is er dus gekomen, maar kleinschalig. De Veerwei is nog steeds de plek voor lokale evenementen.

Cultuur historische waarde versterkt

Ook de cultuur-historische waarde van stijlen, gebouwen en landschappen trekt toeristen aan. Wat cultuur-historische waarde had, is namelijk bewaard en verder uitgebouwd. Zo heeft nieuwbouw in Rhenen-laag zich aangepast aan de Delftse schoolstijl (wederopbouw). En is het Koningin Elisabethplantsoen in ere hersteld volgens oorspronkelijk ontwerp van landschapsarchitect Zocher. De verschillende plekken, dichtbij de stad of iets verder afgelegen, bieden interessante en mooie wandelgebieden, ook voor de inwoners zelf. Waar de weg of het pad van laag naar hoog gaat, staan voldoende zitbankjes.

Doorgaand verkeer niet door stadscentrum

Het doorgaande verkeer rijdt niet meer door het stadscentrum van Rhenen, maar wordt omgeleid. Wie in het stadscentrum moet zijn, kan wel gebruik maken van de weg. Zo blijft het centrum goed bereikbaar met de auto voor de lokale bevolking en de toeristen. Er is voldoende parkeergelegenheid. De Rijnbrug is 8 jaar geleden verbreed. Dat is een verbetering, hoewel door de toename van het aantal inwoners en onze voorkeur voor de auto, het verkeer hier in de spits nog steeds wel eens vast staat.

Gezondheid en welzijn

We zijn gesteld op onze welvaart en ons sociale leven. We werken veel, houden van goed eten en gezelligheid. Ook zorgen we voor elkaar. Zo staan we ook in 2035 klaar voor de mensen die het minder en/of moeilijker hebben. Wat er te doen is in de gemeente, kan gemakkelijk worden opgezocht, ook door wie niet digitaal vaardig is. Dus alles staat op websites, wordt gedeeld via sociale media en is op papier te vinden: activiteiten op het gebied van welzijn, sport, cultuur, leren, vrije tijd, zorg en politiek.

Voorlopige visie 3: Innoveer en geef ruimte aan de jeugd

Buitenspelen

Het is zomer 2035. Rhenen is een gemeente waar ook jonge mensen graag wonen. Het begon met de kans die veel alleenstaande ouderen kregen: een nieuw huis dat voldeed aan hun behoeften van locatie, tuin, grootte en comfort. Hierdoor kwam een deel van de vele ééngezinshuizen in de gemeente vrij voor jonge gezinnen of mensen met een kindwens. Gezinnen wilden zich in de gemeente graag vestigen, omdat kinderen hier nog op straat kunnen spelen. De omgeving heeft zich aan hen aangepast. Zo rijdt verkeer stapvoets in de bebouwde kom op de tijden dat kinderen buitenspelen. Ook loopt de voor Rhenen zo kenmerkende natuur door in de buurten waar zij wonen. Daarom kunnen kinderen zelfs in de zomer zich buiten vermaken.

Jongeren

Anders dan ruim een decennium geleden, voelen ook jongeren zich meer op hun plaats in Achterberg, Elst en Rhenen. In de openbare ruimte hebben zij hun plek voor het ontmoeten van vrienden en het beoefenen van sport. Deze plekken liggen verspreid over de gemeente en volwassenen helpen actief mee om deze plekken voor jongeren en omwonenden plezierig te houden.

Behalve deze plekken in de openbare ruimte, zijn er uitgaansgelegenheden voor jongeren in Rhenen-stad. De cultuurhuizen in de dorpen en de stad hebben speciale ruimtes en programmering voor de jeugd vanaf 12 jaar. Wie zij ook willen zijn, welke achtergrond zij ook hebben, zij komen hier graag. Er zijn dan ook goede begeleiders die zorgen ervoor dat iedereen zich welkom en gezien voelt. Deze begeleiders zijn ook een steun voor de jongeren in de overgang naar volwassenheid en alle ingewikkelde vraagstukken die daarbij horen.

Contacten met volwassenen zijn sowieso stimulerend; jongeren worden gevraagd om hun talenten in te zetten. Bijvoorbeeld vervullen zij een belangrijke rol in het levendig en actueel houden van de cultuurhistorie van de Cunerakerk, de stadswallen, de molen en noem maar op.

Ten slotte zijn er in de regio voldoende geschikte banen voor jongeren en zij weten dat ook voor hen passende, betaalbare woningen zijn te vinden binnen de gemeentegrens.

Innovatieve woonvormen

Een deel van de woningen dat erbij is gekomen – nieuwbouw of renovatie van bestaande panden – is dan innovatief te noemen: woonboten in (aftakkingen van) de Rijn, boomhutten, deelwoningen voor alleenstaanden die aanspraak willen, tiny houses, ondergrondse woningen, woongroepen en andere innovatieve woonvormen die leeftijdsonafhankelijk en levensloopbestendig zijn. Voor de starters zijn betaalbare duurzame huur- en koopappartementen gebouwd. De energierekening is nihil en Rhenen-stad ziet er met deze lage hoogbouw modern uit.

Economie en energie

Economisch vaart de gemeente Rhenen op toerisme, horeca, zorg, de vele zelfstandigen en schone hoogwaardige technologische bedrijven. Jongeren die boer wilden worden, kregen daartoe de kans. Zij werken samen met Wageningen Universiteit en hun bedrijven zijn innovatief, duurzaam en versterken de kwaliteit van de bodem. Iedere ondernemer werkt circulair (grondstoffen worden opnieuw gebruikt) en draagt maximaal bij aan het opwekken van schone energie. De waterkracht van de Rijn wordt tegenwoordig benut om energie op te wekken. Dit scheelde in het aantal hectare zonneweide dat er moest komen.

Bloeiend verenigingsleven

Het aantal inwoners groeit. In 2040 zullen er zo'n 2.7000 mensen in de gemeente wonen. Dit komt onder andere omdat meer jonge gezinnen zich hier hebben gevestigd. Hierdoor is het aantal

beschikbare mantelzorgers redelijk op peil gebleven, ondanks de dubbele vergrijzing (meer ouderen die ouder worden). Ook het aantal kerken, verenigingen en sportclubs is in stand gebleven door de groei van de gemeente. Het aanbod aan culturele voorzieningen, ook voor jongeren, is zelfs toegenomen. Dit was een positief effect van de aandacht voor jongeren en toerisme.

Verkeer en vervoer

Er is een fijnmazig netwerk aan goede verbindingen, zowel openbaar vervoer als fietspaden. Met name de jeugd kan zich zo goed verplaatsen tussen de dorpen en de stad en naar school en werk. Zo liggen er nu fietstunnels op de plekken die eerder de gevaarlijkste kruispunten waren. En ook de verbinding tussen het treinstation van Rhenen en die van Kesteren is aanzienlijk verbeterd. Door innovatieve vormen van (openbaar) vervoer en deelgebruik van vervoersmiddelen, zijn auto's minder aanwezig op de weg en in de woonbuurten. Zo is er op straat meer ruimte voor kinderen en jongeren en is het daar voor hen ook veiliger.

Gezondheid en welzijn

Er is veel aandacht voor de mentale gezondheid van de inwoners en met name de jonge inwoners. Tijdens de coronapandemie van 2020-2023 leerden we hoe belangrijk sociaal contact voor jongeren is. Ook is de waarschuwing uit die tijd ter harte genomen dat de jongeren en jong volwassen van toen nog lang ontwikkelingsproblemen konden ervaren. De klankbordgroep Samen Sterk is sinds de coronapandemie uitgegroeid tot een serieuze gesprekspartner van gemeente en maatschappelijke organisaties. De groep maakt zich behalve sterk voor mensen met psychische problemen ook voor mensen met een lichamelijke handicap.

Gemeentebestuur

Sinds enkele jaren wordt onderzocht in hoeverre de gemeente Rhenen beter kan fuseren met de gemeente Utrechtse Heuvelrug of Veenendaal. In deze verkenning is ook bespreekbaar of Elst misschien onderdeel kan worden van Utrechtse Heuvelrug, terwijl Achterberg en Rhenen onderdeel worden van Veenendaal. Een belangrijk criterium in de gesprekken is: wat is beter voor de inwoners tussen 0-35 jaar?

Bijlage: Toetsing aan contextscenario's

De drie voorlopige visies op Rhenen getoetst aan wat er kan gebeuren

Een visie beschrijft hoe wij graag samen leven, werken, zorgen, wonen, recreëren en leren in 2035. Een visie biedt een duidelijk beeld om naartoe te werken. Daardoor weten we wat belangrijk is en extra aandacht verdient. Zo kunnen we de juiste keuzes maken. Maar terwijl wij samen werken aan het realiseren van een visie, gebeurt er om ons heen van alles waar wij geen tot weinig invloed op hebben. Deze gebeurtenissen kunnen wel (veel) invloed op ons hebben. Wij hebben hier dus rekening mee te houden. Daarom is het van belang om een verbinding te leggen tussen de eigen koers en die mogelijke toekomstige omstandigheden. Want hoe toekomstbestendig zijn de visies?

Contextscenario's

Contextscenario's geven aan wat mogelijk in *de toekomst* op het pad zou kunnen komen van de gemeente Rhenen als gemeenschap. In scenario's wordt een aantal mogelijke toekomstige situaties geschetst. Wij weten niet of deze situaties zich zullen voordoen. Dat is onzeker. Maar als de situaties zich voordoen dan hebben zij een grote impact op Rhenen. Daarom is het belangrijk om over deze situaties na te denken voordat zij zich eventueel voordoen.

Op deze situaties of contextscenario's heeft dus niemand in de gemeente veel invloed. Zij overkomen ons; wij kunnen ze niet kiezen. De scenario's geven zicht op toekomstige kansen en risico's. Hier kunnen wij ons op voorbereiden. Daarom is het goed om contextscenario's te maken en om er mee te werken.

Werkgroep contextscenario's

Een groep van inwoners en ambtenaren kwam tot zes contextscenario's. De groep bestond uit mensen die zicht hebben op toekomstige ontwikkelingen op hun gebied: landbouw, cultuur, verkeer en vervoer, duurzaamheid, water, welzijn, jongeren, politiek en bestuur, wonen. De vraag aan de groep was: welke ontwikkelingen in de toekomst zijn het meest onzeker én hebben de grootste invloed op de gemeente Rhenen?

- Wat als ... we richting 2035 afkoersen op 2,5 graden Celsius opwarming?
- Wat als ... toerisme en werkgelegenheid groeien en daarmee ook het verkeer en de verkeersinfarcten?
- Wat als de gemeente Rhenen fors moet groeien in inwoneraantal én moet verduurzamen?
- Wat als ... de jongeren in Rhenen blijven en initiatief nemen om Rhenen ten positieve te veranderen?
- Wat als ... Rhenen niet kan voldoen aan de woningbehoefte van jongeren en ouderen?
- Wat als ... economische en andere belangen worden verkozen boven natuur

De ontwikkelingen die tot een scenario konden leiden, werden door de werkgroep op een rij gezet. Vervolgens beschreef de werkgroep voor ieder scenario de positieve en negatieve gevolgen van deze ontwikkelingen voor de gemeente Rhenen.

Toetsen

Vervolgens hebben de werkgroep Visies vormen, de werkgroep Contextscenario's en de ambtelijke projectgroep in een bijeenkomst de drie voorlopige visies getoetst aan deze contextscenario's. Het resultaat is inzicht in mogelijke kansen en risico's voor iedere visie van gebeurtenissen die ons kunnen overkomen.

Voorlopige visie 1. Natuur en water zijn onze belangrijkste bezittingen

Als de aarde verder opwarmt, is het in deze voorlopige visie het meest leefbaar. De keerzijde van dit pluspunt is dat dit meer mensen kan aantrekken. Zij willen in de gemeente wonen en recreëren. Dit doet weer afbreuk aan de leefbaarheid, want er zal meer verkeer zijn en meer vraag naar woningen en werkgelegenheid in de buurt. Misschien moet er dan nog kleiner en hoger worden gebouwd. En misschien komen dagjesmensen en toeristen met de auto. In deze visie is het streven juist minder auto's in de gemeente. Dit wringt.

Duurzaamheid is onder jongeren een belangrijk thema. In een gemeente waarin natuur en water op de voorgrond staan, zullen zij graag willen wonen en werken. Dat is een kans. De vraag is of zij een huur- of koopwoning in de gemeente kunnen betalen.

Als de aarde verder opwarmt, heeft dit ook gevolgen voor de omringende natuur en het groen binnen de kernen. Bepaalde planten en bomen kunnen namelijk minder goed tegen de hitte. Door de opwarming is het risico op bosbranden groter. De gevolgen van de opwarming wringen met deze visie.

Voorlopige visie 2. Behoud ons Rhenen en maak het nog mooier

Verdere opwarming van de aarde is een grote bedreiging voor de leefbaarheid in deze visie. De voorliefde voor de auto samen met de hogere temperaturen zullen de luchtkwaliteit geen doet doen. En de hogere temperaturen en het dichter op elkaar wonen zal de vraag naar airco's doen toenemen. In deze visie wordt de warmte deels ondervangen door het gebruik van sedum-daken. Alleen zal dat niet bij elke woning kunnen. Dan zullen inwoners snel kijken naar verkoeling met airco's. Hiervoor is wel extra duurzame energie nodig, dat kost ruimte.

Als de gemeente toch meer dan 3.000 inwoners erbij krijgt dan is het risico dat het kleinschalige en karakteristieke van de gemeente Rhenen verdwijnt. Het open landschap zal dan toch moeten worden bebouwd, misschien zelfs met lage hoogbouw aan de randen.

Als jongeren blijven en initiatief nemen, zullen zij meewerken aan mooie culturele projecten en sportevenementen. Dat is een kans voor deze voorlopige visie. Het beperkt aantal nieuwe woningen moet dan wel aansluiten bij de behoeften van jongeren. Ook moet er dan meer en beter openbaar vervoer komen.

Voorlopige visie 3. Innoveer en geef ruimte aan de jeugd

Als we richting 2035 afkoersen op 2,5 graden Celsius opwarming, zal dat de nodige innovatiekracht vereisen. Deze is volop aanwezig in deze voorlopige visie. Bijvoorbeeld zullen de woningen zo worden aangepast dat deze energieneutraal zijn en bestand tegen extreem weer als hitte en wateroverlast. De oplossingen zullen andere zijn dan bijvoorbeeld een airco op iedere woning.

Het is goed nieuws voor deze voorlopige visie als jongeren in Rhenen blijven wonen en initiatief nemen om Rhenen ten positieve te veranderen. Voor deze visie is het slecht nieuws als het toch niet blijkt te lukken om te voldoen aan de woonbehoefte van jongeren en ouderen. Dit zal gevolgen hebben voor de bevolkingsopbouw. Een bevolking die met name zal bestaan uit mensen tussen de 30 en de 55 jaar oud. Dit wringt met deze visie.

Als economische en andere belangen worden verkozen boven natuur dan is dit een risico voor met name kinderen. Het verkeer zal door de nieuwe bedrijven en de vele toeristen sterk toenemen. Veilig buitenspelen, in een groene, relatief koele omgeving kan dan niet meer.